

***SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ
Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY
I SYSTEMIE PIECZY ZASTĘPCZEJ
W MIEJSKO-GMINNYM OŚRODKU POMOCY
SPOŁECZNEJ W KISIELICACH
ZA 2016 ROK ORAZ PRZEDSTAWIENIE
POTRZEB ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ
ZADANIA***

Kisielice, 2017-03-16

Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2016 rok oraz przedstawienie potrzeb związanych z realizacją zadań.

Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2016 poz. 575 ze zm.), obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r., reguluje w sposób kompleksowy zasady wspierania rodziny, pieczy zastępczej i postępowania adopcyjnego. Określa zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Jej regulacje skupiają się na rodzinie i dziecku przez uznanie, iż skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Ustawa wprowadziła nowe instytucje w zakresie pieczy zastępczej i zasad wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Powołano asystentów rodziny, których zadaniem jest prowadzenie pracy z rodziną przeżywającą trudności. Wprowadzono zmiany w zakresie dotychczas istniejących placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego i całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz w zakresie finansowania pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 cytowanej na wstępie ustawy do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - prowadzenie placówek wsparcia dziennego i zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 3) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 4) finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny oraz kosztów związanych z pomocą udzielaną przez rodziny wspierające;
- 5) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;

- 6) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kisielicach realizuje zadania z zakresu wspierania rodziny na podstawie:

- uchwały Nr XIX/27/2012 Rady Miejskiej w Kisielicach z dnia 24 maja 2012 r. w sprawie wyznaczenia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kisielicach do organizacji pracy z rodziną;

Gminny Program Wspierania Rodziny

Wskazana na wstępie ustawa zobligowała samorząd gminny do opracowania i realizacji 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny:

- Gminny Program wspierania Rodziny w gminie Kisielice na lata 2016-2018 został uchwalony uchwałą Nr XVI/95/2016 Rady Gminy Miejskiej w Kisielicach z dnia 3 lutego 2016 r.

Program wsparcia rodziny ma na celu prowadzenie i rozwój działań w zakresie wzmocnienia roli funkcji rodziny, głównie natury opiekuńczo-wychowawczej oraz zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych, a także przeciwdziałania marginalizacji i degradacji społecznej rodziny. Wieloaspektowa praca z rodziną naturalną, ochrona odpowiedniego poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia pozwoli na ograniczenie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Praca z rodziną

Podstawowym zadaniem gminy jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tej funkcji. Ustawa wprowadziła funkcję asystenta rodziny, który ma pomóc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, wspierać w prowadzeniu domu i ich codziennych czynnościach.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kisielicach zgodnie z umową nr PS-I.946.13.18.2016 z dnia 31 sierpnia 2016 zawartą pomiędzy Wojewodą Warmińsko-Mazurskim a Gminą Kisielice realizował zadanie polegające na dofinansowaniu w 2016 r.

wynagrodzenia dla asystenta rodziny w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2016 „Asystent rodziny i Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej”. Na realizację zadania pozyskano środki z dotacji w wysokości **16.530,00 zł**, natomiast wykonanie wyniosło **16.528,82** oraz wkład własny wyniósł **15.064,06 zł**. W ramach realizowanego zadania poniesiono koszt w wysokości **31.592,88 zł**

Zadanie było realizowane od 4 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. Głównym celem zadania było zatrudnienie w 2016 roku 1 asystenta rodziny, posiadającego kwalifikacje określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W ramach zadania asystent rodziny realizował pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W okresie realizacji zadania wsparciem objęto **13** takich rodzin. Liczba osób w rodzinach objętych pracą asystenta rodziny to **67** osób, w tym dzieci w liczbie **39**.

Mieszkańcy gminy Kisielice mają możliwość korzystania z bezpłatnych porad w Punkcie Konsultacyjno-terapeutycznym (prowadzonego i finansowanego w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych), w tym: psychologicznych, prawnych, terapeutycznych z zakresu uzależnień oraz zajęć logopedycznych. W 2016 roku udzielono:

- 50 porad psychologicznych 30 osobom
- 31 porad prawnych 25 osobom
- 298 porad terapeutycznych 87 osobom
- 128 godzin zajęć logopedycznych 7 dzieciom

Pomoc w opiece i wychowywaniu dziecka

Cytowaną na wstępie ustawą wprowadzono ponadto formę wsparcia rodziny w postaci rodziny wspierającej, która na podstawie stosownej umowy z Burmistrzem wspiera rodzinę przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W 2016 roku nie wystąpiła potrzeba ustanowienia rodziny wspierającej.

Zgodnie z art. 18 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego.

Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Pieczka zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza i rodzinny dom dziecka. Wyróżnia się następujące typy rodzin zastępczych:

- spokrewniona – mogą ją stworzyć najbliżsi krewni dziecka, czyli dziadkowie lub rodzeństwo (babcia, dziadek, brat, siostra);
- niezawodowa – może ją stworzyć zarówno rodzina dziecka niebędąca wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, jak i osoby niespokrewnione z dzieckiem;
- zawodowa – to taka rodzina zastępcza, z którą starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej; tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Rodzinny dom dziecka to miejsce, w którym może przebywać nie więcej niż ośmioro dzieci. Z osobą prowadzącą rodzinny dom dziecka starosta zawiera umowę o świadczenie usług, z tytułu której przysługuje stałe wynagrodzenie miesięczne. Czas trwania umowy – minimum 5 lat.

Natomiast instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

W 2016 roku na terenie gminy Kisielice funkcjonowały **3** rodziny zastępcze, w tym: **3** rodziny spokrewnione, w których przebywało **4** dzieci.

Natomiast w rodzinnej pieczy zastępczej poza terenem gminy umieszczonych było **11** dzieci pochodzących z terenu gminy Kisielice, w tym w **3** placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Łaziskach, Giżycku i Morągu przebywało **6** dzieci, w **1** rodzinie zawodowej przebywało **2** dzieci oraz w **2** rodzinach spokrewnionych przebywało **3** dzieci.

Obowiązek współfinansowania pieczy zastępczej wynika z art. 191 przedmiotowej ustawy. Zgodnie z nim gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka (przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej) wspólnie z powiatem ponosi koszty

jego pobytu m.in. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych domach dziecka i rodzinach zastępczych. Obowiązek dotyczy dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012 r.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Natomiast w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10 % w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
 - 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka albo środków finansowych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz środków finansowych na bieżące funkcjonowanie tej placówki.

W **2016** roku gmina Kisielice w związku z realizacją powyższego zadania współfinansowała pobyt **7** dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej spokrewnionej, **2** dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej zawodowej oraz **6** dzieci umieszczonych w **3** placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Poniesione wydatki przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	Liczba Rodzin	Liczba Dzieci	Wydatki poniesione przez gminę w zł
1.	Spokrewnionej	5	7	41.407,84
2.	Zawodowej	1	2	
3.	Placówki opiekuńczo-wychowawczej	-	6	58.237,59
RAZEM			15	99.645,43

Podsumowanie i analiza potrzeb

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2016 poz. 575 ze zm.), nakładając na gminę nowe zadania nałożyła jednocześnie obowiązek finansowania realizacji tych zadań w znacznym zakresie.

W ustawie przewidziano wprowadzenie mechanizmów wsparcia finansowego jednostek samorządu terytorialnego środkami budżetu państwa w realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednakże ze względu na trudną sytuację finansów publicznych środki te są ograniczone. Z konstrukcji przepisów ustawy jednoznacznie wynika, że przyznanie dotacji celowej nie jest obligatoryjne, w związku z czym nie stanowi ona zabezpieczenia dofinansowania przez państwo zadań realizowanych przez samorządy.

W związku z powyższym większość realizowanych działań gmina musi finansować we własnym zakresie zabezpieczając na ten cel środki w budżecie.

Rok 2017 i kolejny będą kontynuacją prowadzonych działań w zakresie tworzenia systemu opieki oraz pomocy rodzinie znajdującej się w trudnej sytuacji, która nie wykonuje swoich funkcji rodzicielskich w sposób prawidłowy oraz zapewnia rodzinie z problemami potrzebnego wsparcia.

W szczególności poprzez:

- realizację działań przewidzianych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w gminie Kisielice na lata 2016-2018;
- utrzymanie i rozwój usługi asystenta rodziny;
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- usługi dla rodzin.

Od początku 2017 roku Ośrodek kontynuuje działania w zakresie objęcia wsparciem i pomocą asystenta rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Obecnie usługą asystenta rodziny objętych jest **11** rodzin.

Wskazać należy, że od dnia 1 stycznia 2015 roku przydzielenie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych asystenta rodziny jest obligatoryjne.

Dodatkowo w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. z 2016 r. poz.1860), która wprowadziła zmiany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575 ze zm.), rozszerzające zakres zadań asystenta rodziny. Asystentowi rodziny, zgodnie z ustawą „Za życiem”, przypisana została funkcja koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiety w ciąży oraz jej rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem kobiety w ciąży powikłanej lub kobiety rodzącej dziecko, u którego zdiagnozowano w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu. To ważne z punktu widzenia profilaktyki społecznej i pomocy rodzinie nowe zadanie czyni z asystenta rodziny ważne ogniwo w systemie powszechnego wsparcia rodzin w wychowaniu dzieci.

Kontynuowana jest również pomoc rodzinie w zakresie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, które realizowane jest w Punkcie Konsultacyjno-Terapeutycznym (prowadzonym i finansowanego w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).

Zgodnie z art. 191 przedmiotowej ustawy gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka współfinansuje koszty jego pobytu w pieczy zastępczej. Zestawienie wydatków na ten cel w latach 2013-2017 przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Wydatki na opiekę i wychowanie dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej	Liczba dzieci	Wydatki gminy w zł
			poniesione
1.	2013 rok	13	10.372,00
2.	2014 rok	12	45.292,79
3.	2015 rok	14	76.986,10
4.	2016 rok	15	99.645,43
5.	2017 rok (plan)	14	122.500,00

Znacznie większe koszty będzie musiała ponieść gmina, gdy dziecko trafi do placówki opiekuńczo-wychowawczej. W tym przypadku koszt utrzymania dziecka sięga nawet 3–5 tys. zł miesięcznie.

Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny i ich rezultaty będą zależały w dużej mierze od współpracy instytucji, placówek i organizacji pozarządowych, które swoimi działaniami wspierają dziecko i rodzinę.

Istotne z punktu widzenia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest rozważenie kwestii zlecania realizacji zadań organizacjom pozarządowym, w tym przede wszystkim prowadzenia placówek wsparcia dziennego.

Nadrzędnym celem realizowanych zadań jest zapewnienie każdej rodzinie kompleksowego, spójnego i zintegrowanego wsparcia, które przyczyni się do jej rozwoju biopsychicznego, społecznego, kulturalnego oraz materialnego.

Sporządził:
/-/ Lucyna Grześ-Remus
Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Kisielicach

Zatwierdził:
/-/ Rafał Ryszczyk
Burmistrz Kisielic

KARTA MONITORINGU GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
ROK 2016

Nazwa działania	Wskaźniki rok 2016	
Prowadzenie konsultacji poradnictwa (w tym: psychologicznego, prawnego, pedagogicznego oraz terapeutycznego z zakresu uzależnień)	Liczba udzielonych porad Prawnych – 31 porad 25 osobom. Terapeutycznych z zakresu uzależnień – 298 porad 87 osobom.	Liczba konsultacji Logopedycznych – 7 dzieci (128 godzin) Psychologicznych – 50 porad 30 osobom
Objęcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparciem asystenta rodziny	Liczba wspieranych rodzin. 13 szt.	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny. 1 os.
Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	Liczba wspieranych rodzin 1 szt.	
Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	Liczba umieszczonych dzieci 15 os.	
Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	Liczba rodzin objętych pomocą 304 rodziny + 62 osoby - z samej pracy socjalnej	
Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	Liczba rodzin wspierających -----szt.	

Sporządził:
 /-/ Lucyna Grześ-Remus
 Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka
 Pomocy Społecznej w Kisielicach

Zatwierdził:
 /-/ Rafał Ryszczyk
 Burmistrz Kisielic